

Pécsi Tudományegyetem
Bölcsészettudományi Kar
Interdiszciplináris Doktori Iskola
Újkor és Modernkor Történeti Program

DOKTORI DISSZERTÁCIÓ

(DVD-melléklet)

Szalánczi József Krisztián

Németország helye a déli-sarkvidéki Nap alatt

**Az Antarktisz felosztásának kérdése a 20. század első felében,
különös tekintettel az 1938–1939-es német Antarktisz-expedíció
előzményeire, valamint nemzetközi, katonai és gazdasági
vonatkozásaira**

Témavezető: Prof. dr. Fischer Ferenc

Pécs, 2017

Tartalomjegyzék

A DVD-melléklet leírása	1
1. A disszertációban szereplő térképek és ábrák	3
2. Arcképcsarnok.....	11
2.1. Német sarkvidékkutatók, tengerészek, flottatisztek	11
2.2. A disszertációban megjelenő további híres sarkvidéki felfedezők, Antarktisz-kutatók, bálnavadászati szakemberek.....	13
3. Hajók, repülőgépek.....	14
4. Térképek.....	15
5. Videók.....	16
6. A disszertáció és a tézisfüzet elektronikus változata.....	18

A DVD-melléklet leírása

A DVD-melléklet a disszertáció kiegészítéseként szolgál. Helyet kapott benne az értekezésben szereplő összes ábra és kartográfiai munka (1. fejezet), abból a megfontolásból, hogy ezeket az anyagokat nagyobb felbontásban, ráközelítve is meg lehessen tekinteni, mivel a nyomtatásban megjelent térképeken a részletek nem minden esetben vehetőek ki teljes egészükben. A melléklet tartalmazza a disszertációban említésre került sarkvidékkutatók és bálnavadászati szakemberek egy részének portréit, illetve a legfontosabb kutatóhajók fényképeit (2–3. fejezet.) A 4. fejezetben bemutatásra kerül a frankfurti Térképészeti és Geodéziai Hivatal Schwabenland-expedícióval kapcsolatos – tudomásunk szerint teljes – kartográfiai anyaga, illetve néhány olyan térkép is, amely további adalékokkal szolgál a témakörhöz. Közülük részletessége miatt kiemelkedik az *Ausztrál Antarktisi Terület és Dronning Maud-föld (1939)* néven jelzett munka, amely a disszertáció 177. oldalán található 46. számú ábra (*Dronning Maud-föld – Neu-Schwabenland – részletes ausztrál térkép «1939»*) párja. A kettő együttesen kiválóan jelöli az antarktisi politikai viszonyok 1939-es (a

Schwabenland-expedíció befejezése utáni, de még a chilei és az argentin területi követelések hivatalos bejelentése előtti) állapotát, illetve angol változatban minden akkor ismert déli-sarkvidéki földrajzi név is megtalálható rajtuk. Mindemellett külön említést érdemel a 8. és 9. sorszám alatt hivatkozott két német nyelvű térkép is, amelyek az 1970-es évek első felében készültek. Közülük az előbbi a volt NDK területén, Lipcsében készült kiadvány, amelynek érdekessége, hogy „*Neuschwabenland Deutsche Antarktische Exp. 1938/1939*” felirattal határozottan feltünteti az 1938–1939-es német Antarktisz-expedíció körzetét.¹ Utóbbi pedig (amely NSZK-s kiadás) jelöli az 1939-ben kialakított pánamerikai biztonsági zóna határvonalát.²

Az 5. fejezetben a Schwabenland-expedícióval, illetve az antarktisi területi követelésekkel kapcsolatos videók, illetve videórészletek linkjei kerültek feltüntetésre. **Nagyon fontos megjegyezni, hogy ezek – különösen, ami 1938–1939-es német kutatóútat illeti – nem a bennük elhangzó, sokszor minimum ellenőrizhetetlen állítások, hanem kifejezetten a képanyag miatt kaptak helyet a mellékletben, valódi forrásuk azonban legtöbbször visszakövethetetlen, így elsősorban érdekességekként szolgálnak.** Kiemelendő azonban közülük a 4. sorszámmal jelölt, *Germany Aka German Exploration Ship 1939* cím alatt feltüntetett filmrészlet, amelyről erősen feltételezhető, hogy az expedíció valódi képanyagát tartalmazza, mivel egyes részletei hivatalos kiadványokban is felbukkannak.

A DVD-melléklet végén (6. fejezet) a disszertáció és a tézisfüzet elektronikus változata is megtalálható.

¹ Tekintettel arra, hogy a térképgyűjteményt a Német Demokratikus Közársaságban adták ki, a náci Németország által végrehajtott kutatóút feltüntetése egyáltalán nem volt magától értetődő.

² Az 1939-es panamai deklarációra a disszertációban végül nem tettünk utalást, mivel nem találtunk bizonyítékot arra nézve, hogy konkrét köze lett volna a *Schwabenland* útjához, de tágabb értelemben mindenképpen a témakör részét képezi.

1. A disszertációban szereplő térképek és ábrák

1. ábra. Süd-Polar-Karte von A. Petermann. Justus Perthes Verlag, Gotha, 1881

<https://www.antiquemapsandglobes.com/Map/Antique/Sud-Polar-Karte?M=26432>. A letöltés ideje: 2017. ápr. 21.

2. ábra. Antarctic Regions – British, Australian and New Zealand Antarctic Research Expedition - from the collection of John King Davis.

NAAH P2819, 1344. Navigational Chart of the Antarctic. Prepared by the American Geographical Society of New York. 1928.

3. ábra. Chart of the South Polar Regions - Nimrod - possibly a reference for use aboard the Aurora. From the collection of John King Davis

NAAH P2819, 1360.

4. ábra. Süd-Polar-Meer: Justus Perthes Verlag, Gotha, 1906

<http://www.duraglobes.com/blog/maps-of-antarctica/>. A letöltés ideje: 2017. ápr. 21.

5. ábra. Filchners geplante Südpolarexpedition

Sz. n.: *Globus. Illustrierte Zeitschrift für Länder und Völkerkunde*. 1910/15. 229.

6. ábra. The Weddel Sea and the Antarctic Peninsula Quadrant

MILLS, William James: *Exploring Polar Frontiers*. ABC Clio, Santa Barbara (California), 2003. XXVI. (Térképmelléklet.)

7. ábra. Annual world production of whale-oil

NAAC A4311, 365/8. 7.

8. ábra. Falkland Islands – Research Dept. 1955

NAAC A1209, 1957/4937.

9. ábra. Antarctic Regions in 1927

NAAC A981, ANT 4 PART 6. Antarctic Regions in 1927.

10. ábra. South Polar Chart. For official use only. Prepared by the Hydrographic Dept. of the Admiralty 12th Aug. 1925, under the Superintendance of Capt. H. P. Douglas, C. M. G. R. N. Hydrographer

NAAC AA1964/7, 5.

11. ábra. Australian Antarctic Territory

NAAC AA1964/7, 23 COPY A.

12. ábra. Antarctic Control Australian Sector Pt.I.

NAAC A981 ANT 2 PART 1. Antarctic Regions 1933.

13. ábra. Fénykép: német bálnavadászflotta

PAHL, Walther: Weltkampf um Rohstoffe. Wilhelm Goldmann Verlag, Leipzig, 1939. 275.

14. ábra. Statisztika: elejtett bálnák az Antarktiszon (1905-1939)

NAAC A4311, 365/8. 8.

15. ábra. Statisztika: bálnaolaj kitermelésének eloszlása (1905-1939)

NAAC A4311, 365/8. 7.

16. ábra. Fénykép: Schwabenland (1939)

Freundeskreis Deutsche Dampfschiffahrts Gesellschaft Hansa. (Peter Kiehlmann gyűjteménye.) [Http://www.ddghansa-shipsphotos.de/schwarzenfels300.htm](http://www.ddghansa-shipsphotos.de/schwarzenfels300.htm). A letöltés ideje: 2017. jún. 26.

17. ábra. Fénykép: Schwabenland – Boreas – katapultrepülés

Freundeskreis Deutsche Dampfschiffahrts Gesellschaft Hansa. (Peter Kiehlmann gyűjteménye.) [Http://www.ddghansa-shipsphotos.de/schwarzenfels300.htm](http://www.ddghansa-shipsphotos.de/schwarzenfels300.htm). A letöltés ideje: 2017. jún. 26.

18. ábra. Alfred Ritscher szolgálati lapja

Alfred Ritscher. BAMA MSG 225/137.

19. ábra. Schwabenland-expedíció – útvonal

LÜDECKE, Cornelia: In geheimer Mission zur Antarktis. Die dritte Deutsche Antarktische Expedition 1938/39 und der Plan einer territorialen Festsetzung zur Sicherung des Walfangs. *Deutsches Schifffahrtsarchiv*, 26. évf. (2003). 84.

20. ábra. Schwabenland-expedíció – meteorológiai vizsgálatok

BRÖNNIMANN, S. – COMPO, G. P. – SPADIN, R. – ALLAN, R. – ADAM, W.: Early ship-based upper-air data and comparison with the Twentieth Century Reanalysis. *Climate of Past*, 2011/1. 267.

21. ábra. Neu-Schwabenland – légi fényképezés

Neubearbeitung der Übersichtskarte über die Flugwege der Bildflüge der Deutschen Antarktischen Expedition 1938–1939. Neuschwabenland. A Német Térképészeti és Geodéziai Hivatal (*Bundesamt für Kartographie und Geodäsie*) honlapja. <https://www.bkg.bund.de/DE/Produkte-und-Services/Shop-und-Downloads/Landkarten/Karten-Downloads/Antarktiskarten-und-luftbilder/Dokumentationen/GeographischeNamen/Beilagen/Karte-3.html>. A letöltés ideje: 2017.06.28.

22. ábra. Neu-Schwabenland – áttekintési térkép

Übersichtstafel von dem Arbeitsgebiet der Deutschen Antarktischen Expedition 1938–1939. A Német Térképészeti és Geodéziai Hivatal (Bundesamt für Kartographie und Geodäsie) honlapja. <https://www.bkg.bund.de/DE/Produkte-und-Services/Shop-und-Downloads/Landkarten/Karten-Downloads/Antarktiskarten-und-luftbilder/Dokumentationen/GeographischeNamen/Beilagen/Karte-2.html>. A letöltés ideje: 2017.06.28.

23. ábra. *Übersichtskarte der Antarktis* – német Antarktisz-térkép (1940)

BAARE–SCHMIDT, Hans-Georg: Die territorialen Rechtsverhältnisse der Antarktis. Doktori disszertáció, Ruprecht–Karl–Universität, Heidelberg. Heidelberger Verlagsanstalt und Druckerei Friedrich Schulze, 1940. 134. (Térképmelléklet.)

24. ábra. Meteor-expedíció – útvonal (1925–1927)

DIELS – SPIESS – DEFANT – SCHMIDT-OTT: Die Deutsche Atlantische Expedition auf dem Vermessungs- und Forschungsschiff „Meteor“. *Gesellschaft für Erdkunde* zur Berlin, 1927/7–8. 273.

25. ábra. Kriegspiel I. – hadijátékok (1939)

FISCHER Ferenc: A „háború utáni háború” 1919–1933. A versailles-i szerződés kijátszása. A weimari Németország haditengerészeti, légi és katonai aktivitása Ibero-Amerika országaiban. Dialóg Campus Kiadó, Budapest – Pécs, 2014. (11. Színes táblák jegyzéke. XXIV. sz. színes tábla.)

26. ábra. Kriegspiel II. – hadijátékok (1939)

FISCHER Ferenc: A „háború utáni háború” 1919–1933. (11. Színes táblák jegyzéke. XXV. sz. színes tábla.)

27. ábra. Pinguin segédcirkáló útvonala (1940–1941)

Hilfskreuzer 33 Breakout Part II.
<https://weaponsandwarfare.com/2017/05/22/hilfskreuzer-33-breakout-part-ii/>. A
letöltés ideje: 2017. jún. 25.

28. ábra. Német segédcirkálók útvonalai (1941)

Operations of disguised German raiders Jan-May 1941, 1954 map.
[Http://www.antiquemapsandprints.com/ww2-naval-warfare-operations-of-disguised-german-raiders-jan-may-1941-1954-map-220274-p.asp](http://www.antiquemapsandprints.com/ww2-naval-warfare-operations-of-disguised-german-raiders-jan-may-1941-1954-map-220274-p.asp).

29. ábra. Antarktisi-félsziget és Déli-Shetland-szigetek

Cabinet – Antarctica. Note by the Secretary of State to the Foreign Affairs. The National Archives, CAB/129/78. Annex – Antarctica.

30. ábra. Déli-Shetland-szigetek I.

Forrás: Cabinet – Antarctica. Note by the Secretary of State to the Foreign Affairs. The National Archives, CAB/129/78. Annex – Antarctica.

31. ábra. Déli-Shetland-szigetek II.

LUZÓN, F., ALMENDROS, J., GARCÍA-Jerez, A.: Shallow structure of Deception Island, Antarctica, from correlations of ambient seismic noise on a set of dense seismic arrays. *Geophysical Journal International*, 185. sz. / 2. (2011). 738.

32. ábra. Buenos Aires – német haditengerészeti attasé I.

FISCHER: A „háború utáni háború” (1919–1939). 470.

33. ábra. Buenos Aires – német haditengerészeti attasé II.

FISCHER: A „háború utáni háború” (1919–1939). 471.

34. ábra. Graham-föld

NAAC A4311, 365/8. Graham Land. 50.

35. ábra. Adare-fok

<http://www.norwaysforgottenexplorer.org/english/MapofAntarctica/>. A letöltés ideje: 2017. jún. 2.

36. ábra. Bejelentett antarktisi jogigények helyszínei

NAAC A4311, 365/8. Positions at which formal possession has been taken. FIG II. F.O.R.D. January, 1945.

37. ábra. South Polar Chart – General Interest (1887-1926)

NAAH P2819, 1241.

38. ábra. Első Norvegia-expedíció – Bouvet-sziget (1927–1928)

Maps on the Web. [Http://mapsontheweb.zoom-maps.com/image/129706554701](http://mapsontheweb.zoom-maps.com/image/129706554701). A letöltés ideje: 2017. júl. 14.

39. ábra. Bouvet-sziget – norvég fennhatóság (kb. 1928)

Antarctic Control of – Territorial Claims II Pt IX. NAAC A981, ANT 4 PART 9. Prime Minister’s Department. Antarctic Map.

40. ábra. I. Péter-sziget (1931)

HOLTEDAHL, Olaf: Antarctic Research by the Norvegia Expeditions and Others. *The Geographical Journal*, 1931/5. Térképmelléklet.

41. ábra. Harmadik Norvegia-expedíció I. részlet (1929-1930)

RIISER-LARSEN, Hjalmar: The "Norvegia" Antarctic Expedition of 1929–1930. *American Geographical Society*, 1930/4. Térképmelléklet.

42. ábra. Negyedik Norvegia-expedíció - részlet (1930-1931)

ISACHSEN, Gunnar: Norwegian Explorations in the Antarctic, 1930–1931. *Geographical Review*, 1932/1. Térképmelléklet.

43. ábra. Norvég felfedezések az Antarktiszon (1929-1935)

NAAC A4311, 362/9. Copies of maps of Antarctica covering 1929–1959. (Collected by J. S. Cumpston.)

44. ábra. Dronning Maud-föld és az antarktisi szektorok (1939)

NAAC A4311, 365/8. Map to Illustrate Territorial Claims in the Antarctic. Department of Interior, Commonwealth of Australia, 1939.

45. ábra. Nagy-Britannia eilsmeri Dronning Maud-földet (1939.09.01.)

NAAC A981, ANT 51 PART 3. Foreign Office, S.W.1. 1st September, 1939. No. W 12397/431/50.

46. ábra. Dronning Maud-föld - Neu-Schwabenland - részletes ausztrál térkép (1939)

NAAC AA1964/7, 30. Portion of map of Antarctica. South Pole with Ross and Falkland Islands Dependencies, 1939.

47. ábra. 1939-1940-es német Antarktisz-expedíció (terv)

BABL R 2/18372. Richtlinien für die Vorbereitung und Durchführung der Deutschen Antarktischen Expedition 1939/1940.

48. ábra. 1939-1940-es német Antarktisz-expedíció (célterület)

RIFFENBURGH, Beau: Encyclopedia of the Antarctic I–II. Routledge, New York, 2006. 1139.

49. ábra. Chile - Argentína - 1881-es határszerződés (térkép)

PRIETO, Carlos M.: Carta que demuestra las diversas proposiciones de arreglo de la cuestión de límites chileno–arjentina, 1881. [Http://www.memoriachilena.cl/602/w3-article-86825.html](http://www.memoriachilena.cl/602/w3-article-86825.html). A letöltés ideje: 2017. ápr. 20.

50. ábra. Chilei Antarktisi Terület

Territorio Chileno Antartico.
[Http://www.profesorenlinea.cl/imagenChilegeogra/AntarticaChilMap1.jpg](http://www.profesorenlinea.cl/imagenChilegeogra/AntarticaChilMap1.jpg). A letöltés ideje: 2017. ápr. 20.

51. ábra. Déli-Orkney-szigetek (1945)

NAAC A4311, 365/8. South Orkney Islands. 41.

52. ábra. Byrd-expedíció 1928–1930 - *The New York Times* (1930)

NAAC A981 ANT 54 PART 1. Land comes in Antarctica come to the fore. *The New York Times*, Monday, January 5. 1930.

53. ábra. NBSX-expedíció 1949-1953 (térkép)

Valter: Glaciology in Queen Maud Land. Work of the Norwegian–British–Swedish Antarctic Expedition. *Geographical Review*, 1954/1. 71.

54. ábra. Antarktisz-szerződés IV. cikkely (1959)

NAAC A10728, DOCUMENT 28. The Antarctic Treaty, Article IV.

55. ábra. Antarktisi kutatóbázisok (2009)

[Https://www.comnap.aq/Publications/Comnap%20Publications/COMNAP_Map_Edition4_A0_2009-03-26.pdf](https://www.comnap.aq/Publications/Comnap%20Publications/COMNAP_Map_Edition4_A0_2009-03-26.pdf). Council of Managers of National Antarctic Programs. A letöltés ideje: 2017. aug. 25.

56. ábra. 56. Déli-sarkvidéki jogigények

[Http://www.worldatlas.com/articles/is-antarctica-a-country-who-owns-it-and-what-do-international-laws-state.html](http://www.worldatlas.com/articles/is-antarctica-a-country-who-owns-it-and-what-do-international-laws-state.html). A letöltés ideje: 2017. aug. 25.

57. ábra. Déli-sarkvidék – magyar térkép (2004)

BÉKÉSI László: A politika földrajza. Aula Kiadó, Budapest, 2004. 52.

58. ábra. Neu-Schwabenland és Dronning Maud-föld (angol)

LÜDECKE – SUMMERHAYES: The Third Reich in Antarctica.
(Térképgyűjtemény.)

59. ábra. Neu-Schwabenland és Dronning Maud-föld (norvég)

LÜDECKE – SUMMERHAYES: The Third Reich in Antarctica. 124.

60. ábra. NBSX-expedíció (1949-1953) - légi fényképezés

LÜDECKE – SUMMERHAYES: The Third Reich in Antarctica. 119.

61. ábra. 61. Alfred Ritscher (portré)

LÜDECKE – SUMMERHAYES: The Third Reich in Antarctica. 30.

62. ábra. Helmuth Wohlthat (portré)

Deutsche Antarktische Expedition 1938/39 mit dem Flugzeugstützpunkt der Deutschen Lufthansa A. G. M. S. „Schwabenland”, Kapitän A. Kottas, ausgeführt unter der Leitung von Kapitän A. Ritscher. Wissenschaftliche und fliegerische Ergebnisse. Erster Band – Textteil; Bilder- und Kartenteil. Koehler & Amelang, Leipzig, 1942. 10.

63. ábra. Schwabenland katapulthajó – fénykép (1939)

WOHLTHAT, Helmuth: Die Deutsche Antarktische Expedition 1938/1939. *Der Vierjahresplan*, 1939/9. 613.

64. ábra. Schwabenland katapulthajó a visszaúton – Alfred Ritscher

RITSCHER: Deutsche Antarktische Expedition 1938/39. 10. 113.

65. ábra. Horogkeresztes zászló kitűzése az Antarktison (1939)

RITSCHER: Deutsche Antarktische Expedition 1938/39. 10. 67.

66. ábra. Wohlthat-hegylánc – légi felvétel

LÜDECKE – SUMMERHAYES: The Third Reich in Antarctica. 120.

67. ábra. Német bálnavadászflotta útvonala (1936-1937)

LÜDECKE – SUMMERHAYES: The Third Reich in Antarctica.
(Térképgyűjtemény.)

68. ábra. Bálnavadászati kézikönyv – borító (1938)

LÜDECKE – SUMMERHAYES: The Third Reich in Antarctica. (Térképgyűjtemény.)

69. ábra. Lufthansa - transzkontinentális postaútvonal – reklám (1938)

ROSENSTOCK, Jürgen: Flugboote über dem Atlantik. Die abenteuerlichen Expeditionen der Lufthansa 1934–1939. GeraMond Verlag, München, 2001. 102.

70. ábra. Lufthansa - transzkontinentális postaútvonal - reklám II.

ROSENSTOCK, Jürgen: Flugboote über dem Atlantik. Die abenteuerlichen Expeditionen der Lufthansa 1934–1939. GeraMond Verlag, München, 2001. 55.

2. Arcképcsarnok

2.1. Német sarkvidékkutatók, tengerészek, flottatisztek

1. kép. Georg von Neumayer (1826–1909)

<https://www.portrait.gov.au/portraits/2009.72/georg-von-neumayer>. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

2. kép. Eduard Dallmann (1830–1896)

https://de.wikipedia.org/wiki/Eduard_Dallmann#/media/File:Eduard_Dallmann.jpg. A letöltés ideje: 2017. dec. 17. Eredetiben: *Illustrierte Zeitung*, 1896. okt. 31.

3. kép. Carl Chun (1852–1914)

<http://www.frankfurter-polarclub.de/>. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

4. kép. Erich von Drygalski (1865–1949)

<http://www.br.de/themen/wissen/drygalski-antarktis-suedpol100.html>. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

5. kép. Wilhelm Filchner (1877–1957)

http://polpix.sueddeutsche.com/polopoly_fs/1.1073044.1355674461!/httpImage/image.jpg_gen/derivatives/900x600/image.jpg. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

6. kép. Fritz Spiess (1881–1959) – balról az 5.jpg

SPIESS, Fritz: Die Meteor-Fahrt. Verlag von Dietrich Reimer, Berlin, 1928. Tafel 8.

7. kép. Alfred Ritscher (1879-1963)

LÜDECKE, Cornelia – SUMMERHAYES, Colin: The Third Reich in Antarctica. The German Antarctic Expedition 1938–39. Bluntisham Books, Huntingdon, 2012 és The Erskine Press, Norwich, 2012. 1.

8. kép. Ernst-Felix Krüder (1897–1941)

<https://weaponsandwarfare.files.wordpress.com/2017/05/78ae4947d0970f69c5d4d94582215211.jpg>. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

2.2. A disszertációban megjelenő további híres sarkvidéki felfedezők, Antarktisz-kutatók, bálnavadászati szakemberek

1. kép. Carl Anton Larsen (1860–1924, norvég)

https://nbl.snl.no/C_A_Larsen. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

2. kép. Sir Ernest Shackleton (1874–1922, brit)

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-3396796/Pioneering-Antarctic-explorer-Sir-Ernest-Shackleton-suffered-congenital-hole-heart.html>. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

3. kép. Robert Falcon Scott (1868–1912, brit)

<http://www.scottslastexpedition.org/expedition/robert-falcon-scott/>. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

4. kép. Roald Amundsen (1872–1928, norvég)

https://www.wpclipart.com/famous/explorer/Roald_Amundsen.png.html. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

5. kép. Sir Douglas Mawson (1882-1958, ausztrál)

<http://www.antarctica.gov.au/about-antarctica/history/people/douglas-mawson>. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

6. kép. Lars Christensen (1884–1965, norvég)

<http://www.polarhistorie.no/personer/Christensen%2C%20Lars>. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

7. kép. Hjalmar Riiser-Larsen (1890–1965, norvég) – balra, a kép jobb oldalán Roald Amundsen

<https://digitaltmuseum.no/011014856912/roald-amundsen-og-hjalmar-riiser-larsen>. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

8. kép. Richard Evely Byrd (1888–1957, amerikai)

<https://www.britannica.com/biography/Richard-E-Byrd>. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

9. kép. Adolf Hoel (1879–1964, norvég)

<http://www.npolar.no/no/om-oss/historie.html>. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

3. Hajók, repülőgépek

1. kép. *Fram* – Amundsen háromárbcos hajója az 1911-es expedíció folyamán

https://www.coolantarctica.com/Antarctica%20fact%20file/History/antarctic_ships/fram.php. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

2. kép. *Norvegia* - Lars Christensen kutatóhajója (1926)

http://thor-dahl.lardex.net/skip/skipstekst/1927_norvegia.htm. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

3. kép. *Meteor* – a Deutsche Atlantische Expedition (1925–1927) kutatóhajója

http://www.bsh.de/de/Meeresnutzung/Wissenschaft/Forschungsschiffe/Schiffseinsatzplaene/Meteor_1924_1939.jsp. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

4. kép. *Meteor* kutatóhajó (kb. 1924–1925, tervrajz)

SPIESS, Fritz: Die Meteor-Fahrt. Verlag von Dietrich Reimer, Berlin, 1928. 53.

5. kép. *Schwarzenfels* (később *Schwabenland*) - 1920-as évek.jpg

<http://www.schiffe-und-mehr.com/die-welte-der-schiffe/die-entdeckung-der-erde/schleuderschiff-schwabenland/>. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

6. kép. *Schwabenland* (1934–1936)

<http://www.ddghansa-shipsphotos.de/schwarzenfels300.htm>. A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

7. kép. A félig elsüllyedt *Schwabenland* a norvégiai Flekkefjordban (1944) – fedélzetén két hidroplán (He 115, BV 138)

[Http://www.schiffe-und-mehr.com/die-welte-der-schiffe/die-entdeckung-der-erde/schleuderschiff-schwabenland/](http://www.schiffe-und-mehr.com/die-welte-der-schiffe/die-entdeckung-der-erde/schleuderschiff-schwabenland/). A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

8. kép. A *Boreas* hidroplán a *Schwabenland* katapulthajó fedélzetén (1934)

[Http://www.luftarchiv.de/index.htm?flugzeuge/dornier/do16.htm](http://www.luftarchiv.de/index.htm?flugzeuge/dornier/do16.htm). A letöltés ideje: 2017. dec. 17.

4. Térképek

1. Council of Managers of National Antarctic Program – antarktisi kutatóbázisok – részletes térkép (2009)

[Https://comnap.aq/Publications/Comnap%20Publications/Forms/DispForm.aspx?ID=19](https://comnap.aq/Publications/Comnap%20Publications/Forms/DispForm.aspx?ID=19). A letöltés ideje: 2017.12.17.

2. *Neu-Schwabenland* 1–3. – áttekintési térképek

[Http://www.bkg.bund.de/nn_147448/DE/Bundesamt/Downloads/Kostenlose-Karten/Antarktis-Karten/Dokumentationen/DAE-38-39-BRUNK__Beilagen.html__nnn=true](http://www.bkg.bund.de/nn_147448/DE/Bundesamt/Downloads/Kostenlose-Karten/Antarktis-Karten/Dokumentationen/DAE-38-39-BRUNK__Beilagen.html__nnn=true). A letöltés ideje: 2012. máj. 20.

3. *Neu-Schwabenland* 4–12. – német földrajzi nevek

[Http://www.bkg.bund.de/nn_147448/DE/Bundesamt/Downloads/Kostenlose-Karten/Antarktis-Karten/Dokumentationen/DAE-38-39-BRUNK__Beilagen.html__nnn=true](http://www.bkg.bund.de/nn_147448/DE/Bundesamt/Downloads/Kostenlose-Karten/Antarktis-Karten/Dokumentationen/DAE-38-39-BRUNK__Beilagen.html__nnn=true). A letöltés ideje: 2012. máj. 20.

4. *Neu-Schwabenland* 13–16. – légi fényképezés

[Http://www.bkg.bund.de/nn_147448/DE/Bundesamt/Downloads/Kostenlose-Karten/Antarktis-Karten/Dokumentationen/DAE-38-39-BRUNK__Beilagen.html__nnn=true](http://www.bkg.bund.de/nn_147448/DE/Bundesamt/Downloads/Kostenlose-Karten/Antarktis-Karten/Dokumentationen/DAE-38-39-BRUNK__Beilagen.html__nnn=true). A letöltés ideje: 2012. máj. 20.

5. R. E. Byrd - New York Times - 1939-1941-es amerikai Antarktisz-expedíció

NAAC A981, ANT 54 PART 2. USA Claims Part II. Where american claims will be strenghtened. New York Times, November 19, 1939.

6. Ausztrál Antarktisi Terület és Dronning Maud-föld (1939)

NAAC AA1964-7, 29.

7. Transzatlanti német postaútvonal térképe (1934)

ROSENSTOCK, Jürgen: Flugboote über dem Atlantik. Die abenteuerlichen Expeditionen der Lufthansa 1934–1939. GeraMond Verlag, München, 2001. 24.

8. Antarktisz – második világháború utáni német nyelvű térkép (NDK, 1972)

BERTHOLD, Lothar (szerk.): Atlas zur Geschichte 2. VEB Hermann Haack, Geographisch-Kartographisch Anstalt Gotha / Leipzig, 1975. 28.

9. USA - pánamerikai biztonsági zóna (1939) – német térkép (NSZK, 1970)

PUTZGER, F. W.: Historischer Weltatlas. Velhagen & Klasing, Berlin – Bielefeld, 1970. 134.

5. Videók

1. Expediton Neuschwabenland 1938 Original Doku SD

<https://www.youtube.com/watch?v=4Ktwc7e5rLw>. A megtekintés ideje: 2017. dec. 17.

2. Die Neu Schwabenland Expedition (1938-39)

<https://www.youtube.com/watch?v=eFBtjNgyb04>. A megtekintés ideje: 2017. dec. 17.

3. ARTE - Mit offenen Karten - Neues aus der Antarktis

<https://www.youtube.com/watch?v=eKR5HVnKZBY&feature=youtu.be>. A megtekintés ideje: 2017. dec. 17.

4. Germany Aka German Exploration Ship 1939

<https://www.britishpathe.com/video/germany-aka-german-exploration-ship>. A megtekintés ideje: 2017. dec. 17.

5. The S.S. Schwabenland catapults a 10 ton Dornier Do-18 flying boat

http://www.criticalpast.com/video/65675069254_German-mother-ship_seaplane-catapult_plane-takes-off_men-on-a-deck. A megtekintés ideje: 2017. dec. 17.

6. Norge lurte Nazi-Tyskland i Antarktis

<https://www.nrk.no/skole/?page=search&q=&mediaId=12792>. A megtekintés ideje: 2017. dec. 17.

7. Antarktis og Norge

<https://www.nrk.no/skole/?page=search&q=&mediaId=12799>. A megtekintés ideje: 2017. dec. 17.

8. Territorial Claims of Antarctica (1900-2015)

<https://www.youtube.com/watch?v=rs6HNaUueD8>. A megtekintés ideje: 2017. dec. 17.

9. Who Owns Antarctica?

<https://www.youtube.com/watch?v=s87KIX6owk0>. A megtekintés ideje: 2017. 12.17.

10. Territorial Claims of Antarctica

<https://www.youtube.com/watch?v=79BJ5hVRKU0>. A megtekintés ideje: 2017. dec. 17.

11. Antarctica An illustrated lecture Part 1 History Antarctic Treaty

<https://www.youtube.com/watch?v=UDJ5kxW9U-I>. A megtekintés ideje: 2017. dec. 17.

6. A disszertáció és a tézisfüzet elektronikus változata

1. Németország helye a déli-sarkvidéki Nap alatt.pdf

2. Tézisfüzet.pdf